

Universal Declaration of Human Rights - Lingala (tones)

© 1996 - 2009 The Office of the High Commissioner for Human Rights

This HTML version prepared by the *UDHR in Unicode* project, <http://www.unicode.org/udhr>.

LISAKOLI YA MOLÓNGÓ YA MAKOKÍ YA MOTO

MALOA YA YAMBO

Na botáláká 'te kondima limemya ya bato nyónso ya molóngó mpé makokí ma bangó óyo ezalí ndéngé mǎkǎ́ mpé bakokí kopímela moto té ezalí ntína ya bonsómí, bosémbo mpé kímýá káti ya molóngó. Na botáláká 'te komóna mpámbo mpé kobóya kotósa esengeli ya moto ebátelama na bokonzi ya bosémbo mpô 'te, na sima yangó, moto ákóma na botomboki esóngó na minyókoli té,

Na botáláká 'te esengéli koléndisa boyókani na káti ya bikólo,

Na botáláká 'te na káti ya Mokandá ya Mibéko ya Lisangá ya Bikólo ya Molóngó, bato ya molóngó bayébisí lisúsu loléngé bandimí malóki ya ntína ya moto, limemya mpé lokúmú ya moto, bokokani ya makokí ya bási mpé babáli mpé na botáláká 'te bangó bayébisí 'te bazwí mokáno ya kobongisa ezalélí ya moto mpé kosála 'te moto azwa bomci malámu mpenzá na káti ya bonsómí ya monéne mpenzá,

Na botáláká 'te kozala bato nyónso na makanisi ndéngé mǎkǎ́ mpô na makokí mpé bonsómí yangó, ezalí na ntína monéne mpô 'te óyo bakáni elónge,

Likita monéne ezalí koyébisa Lisakoli ya molóngó óyo ya makoki ya moto lokóla elóko óyo bato mpé bikólo nyónso balingí bazwa, mpô 'te bato mpé mangómbá nyónso, na bobátelaka ntángo nyónso Lisakoli yangó na motéma, basála makási na botéyi mpé bokólísí bwányá, mpô 'te makokí mpé bonsómí yangó etósama mpé basála 'te bandima mpé basálélí yangó na bosóló mpenzá na molóngó mobimba, ezala na káti ya bato ya Bikólo ya Lisangá bangó mǎkǎ́ tǒ na káti ya ekólo mpé molóngó mobimba.

ETÉNI YAMBO (1)

Bato nyónso na mbótama bazalí nsómí mpé bakókání na limemya mpé makokí. Bazalí na mayéle mpé basengéli kovánda na bondeko o káti na bangó.

ETÉNI YA 2

Moto nyónso azalí na makokí mpé bonsómí nyónso óyo elimbólámí na káti ya Lisakoli óyo, bokeseni atá moké té, na mambí matálí lomposo ya nzóto, bomwási tǒ bobáli, lokóta, lingómba ya nzámbe, makanisi ya politiki tǒ ya ndéngé mosúsu, ekólo tǒ lingómba ya bato, bokulaka, mbótama tǒ makambo mosúsu.

Epái mosúsu, na botálaka elóko ya moto, epikísámí kosála bokeseni na mambí matálí mibéko ya politiki, mibéko ya bosámbisi tǒ ya boyókani na mikili mosúsu, ezala ekólo tǒ mabelé ya nsómí tǒ óyo eyángélémání na baúta, tǒ óyo ezwí bonsómí ya síkísíkí té.

ETÉNI YA 3

Moto nyónso azalí na likokí ya kozala na bomci, na kozala nsómí mpé kozala motéma nsei na bomoto na yě.

ETÉNI YA 4

Moto atá moké té asengéli kozala moumbu; boumbu mpé botéki baumbu epikísámí na ndéngé nyónso.

ETÉNI YA 5

Moto atá moké té asengéli konyókama mpé kosalelama makambo ya bonyama mpé óyo ezanga bomoto na lokúmú.

ETÉNI YA 6

Moto nyónso azalí na likokí 'te bayéba makokí na yě bipái nyónso.

ETÉNI YA 7

Bato nyónso bakokání libosó ya mobéko mpé bazalí na likokí ya kobátelama na mobéko sé ndéngé mőkó. Bánsó bazalí na likokí ya kobátelama sé ndéngé mőkó esóngó na bikelá nyónso ya bokesenisi elongobani té na Lisakoli óyo mpé esóngó na bikelá nyónso óyo ekobota bokesenisi yangó.

ETÉNI YA 8

Moto nyónso azalí na likokí ya koluka lisálisi ya nsóló mpenzá na libosó ya mangómbá ya bosámbisi ya ekólo óyo ezalí na bwányá esóngó na bikelá óyo ekotángola malóki ya ntína endimámí na mibéko mpô na yě.

ETÉNI YA 9

Moto mőkó té akokí kokangama tő kobengisama ntína té.

ETÉNI YA 10

Moto nyónso azalí na likokí 'te likambo na yě lokóla ya bato nyónso, esámbisama na bosémbo mpé na mïso ya bato nyónso na esámbiselo ya nsómi mpé ya epái mőkó té, óyo ekozwa mikáno engébéné na makokí mpé masénginyá yě tő engébéné na bosôlú ya likambo yě afúndámí.

ETÉNI YA 11

1. Moto nyónso óyo afúndámí na likambo azalí naíno mabókó mpémbé téé ntángo bakotatola engébéné na mobéko, mabé yě asálí, na libánza óyo ekosalama na mïso ya bato nyónso, epái wápi mánsó esengéli kosalama mpô te mofúndami azwa na yě.

2. Moto atá mőkó té asengéli kozwa etúmbu mpô na makambo tő botíki óyo, ntángo esálámákí, ezalákí naíno mbéba té, engébéné na mibéko ya ekólo tő ya molóngó. Soo loléngé yangó, bakokí té kopésa moto etúmbu koleka óyo ezalaka kopésama na ntángo likambo esálámákí.

ETÉNI YA 12

Moto atá mőkó tē akokí kokóta mpámbe na makambo etálí ezaleli, libótá, ndáko mpé mikandá ya nganda tő mpé kobébisa lokúmú na yě. Moto nyónso azalí na likokí ya kobátelama na mobéko esóngó na bikóta-kóta yangó.

ETÉNI YA 13

1. Moto nyónso azalí na makokí ya kotámbola ndéngé alingí mpé kopona esíká ya kovánda káti ya ekólo.

2. Moto nyónso azalí na makokí ya kotíka ekólo nyónso atá ya yě mǎkǎ́ mpô na kokenda na ekólo mosúsu; yě akokí mpé kozóngá na ekólo na yě.

ETÉNI YA 14

1. Na libosó ya monyókoli, moto nyónso azalí na likokí ya koluka mpé kozwa esíká ya kobómbe nzóto na bikólo mosúsu.

2. Likokí yangó likopésama té na moto afúndámí na likambo ya makási tǒ na bikelá óyo elongobani té na mibéko ya Lisangá ya Bikólo ya Molóngó.

ETÉNI YA 15

1. Moto nyónso azalí na likokí ya koyébana mosí-ekólo.

2. Bakokí té kopímela moto likokí ya kozala mosí-ekólo tǒ ya kokóma moto ya ekólo mosúsu.

ETÉNI YA 16

1. Sókí mobú ya kobálana ekokí, mobali mpé mwâsí bakokí kokwêlana mpé kotónge libóta mpé masimbisi ezala té na makambo etáli lomposo, ekólo tǒ lingómbe ya nzámbe. Bangó bazalí na makokí sé ndéngé mǎkǎ́ na makambo etáli makwéla, ezala ntángo ya makwéla tǒ ntángo ya bokabwani.

2. Libála ekokí kosalama sé sókí mwâsí na mobali bangó méi bandimi na motéma mǎkǎ́.

3. Libála ezalí longómbe ya ntína mpô na bato mpé ezalí na likokí ya kobátelama na bato mpé Léta.

ETÉNI YA 17

1. Moto nyónso azala yě mǎkǎ́ tǒ na káti ya lisangá, azalí na likokí ya mokóló-ekólo.

2. Bakokí atá moké té kopímela tǒ kobótola moto elóko na yě sókí ntína ezalí té.

ETÉNI YA 18

Moto nyónso azalí na likokí, ya kozala na makanisi na yě, mayéle na yě ya motéma mpé lingómbe na yě ya nzámbe; likokí yangó ekopésa yě ndingisa ya kopona lingómbe ya nzámbe tǒ kobóngola makanisi na yě, yě mǎkǎ́ tǒ elongo na baníngá, ezala na mǐso ya bato ya mei; na botéyi, na bikelá, na bokúmbisi nzámbe mpé milúlú.

ETÉNI YA 19

Moto nyónso azalí na likokí ya bokanisi mpé bolobi; yangó ekopésa yě ndingisa ya kozala na bomoi na motéma té likoló ya makanisi na yě ndingisa ya koluka, kozwa mpé kopanza mayébisi na makanisi esíká na esíká, na ndéngé alingí koyébisa yangó.

ETÉNI YA 20

1. Moto nyónso azalí na likokí ya kozala na likita mpé lingómbá óyo ezalí na kímýá.

2. Ekokí té kosengama na makási té moto akóta na lingómbá.

ETÉNI YA 21

1. Moto nyónso azalí na likokí ya kotíya mabókó na bokambi misálá ya ekólo na yě ezala yě mőkó tő na batóma yě mőkó apóní.
2. Moto nyónso azalí na likokí, lokóla baníngá nyónso ya kosála misálá ya Léta.
3. Bolingi yangó esengéli komónana na mapóni ya sémbo óyo esengéli kosalama mbala na mbala, na lipóneli ya bato nyónso mpé na bopóni ya Lingómbá tő na ndéngé mosúsu ekokani na yangó mpé ekosála 'te bato bapóna na bonsómí nyónso.

ETÉNI YA 22

Moto nyónso, lokóla azalí mőkó ya lingómbá, azalí na likokí ya kozwa lisálisi ya esálelo-lisungi, oyo ezalí na ndingisa ya kopésa moto makokí ya yě ya mosólo, ya bomci mpé ezaleli, mpô na lokúmú mpé bokóli malámu ya bomoto na yě, na lisálisi ya bokási ya ekólo mpé ya boyókani ya mikili na mikili, engébéné na mwangó mpé bokulaka ya ekólo na ekólo.

ETÉNI YA 23

1. Moto nyónso azalí na likokí ya kozwa mosálá, ya kopóna mosálá yě alingí, na ndéngé ya sémbo elongobani na mosálá, mpé basengéli kobátela ya esóngó na bosóméle.
2. Bato nyónso bazalí na likokí, bokeseni atá té, ya kozwa lifúta ekokani mpô na mosálá ekokani.
3. Moto nyónso akosála, azalí na likokí ya kozwa lifúta ya sémbo mpé elongobani, oyo ekosála té yě na libóta na yě bazwa bomci elongobani na lokúmú ya moto, mpé ekokí kobongisama lisúsu na ndéngé nyónso ya bobáteli bomci.
4. Moto nyónso azalí na likokí ya kokela basendiká elongo na baníngá mpé kokóta na basendiká mpô na kokéngela maloki na yě.

ETÉNI YA 24

Moto nyónso azalí na likokí ya bopémisi mpé bopémisi nzóto, míngi ya bozwi eleko ya sémbo ya bouméli na mosálá mpé na bozwi lifúta na bakonzi ya mbala na mbala.

ETÉNI YA 25

1. Moto nyónso azalí na likokí ya kobíkela na ndéngé elongobani mpô 'te azwa bokólóngónú, bozala malámu ya yě mpé ya libóta na yě epúsí na makambo etálí kolíya, koláta, kovánda, kosálisa nzóto mpé kosungama na ndéngé esengéli ; yě azalí na likokí ya kosálisama na ntángo ya bosóméle, bokono, bosélé, bozengé, bobangé tő na ntángo mosúsu yě akózanga mosólo ya kobíkela na sima ya makambo esálámí na bolinga na yě té.
2. Bomamá mpé bomwána ezalí na likokí ya kosungama na ndéngé elongobani. Mwána nyónso abótama káti ya makwéla tő na libándá asengéli kobátelama tő ndéngé mőkó.

ETÉNI YA 26

1. Moto nyónso azalí na likokí ya bokólisi bwányá mpé mayéle. Matéya esengéli kopésama mpámba, mosólo té, atá na bakelási ya mabandela. Matéya ya mabandela esengéní kopésama na moto nyónso. Matéya ya tekniki mpé ya mosálá esengéli kopésama bipái nyónso; eposá ya kozwa matéya ya kelási ya minéne esengéli kopésama na bato nyónso, sé ndéngé mőkó, engébéné na mayéle na bangó.

2. Bokólísi bwányá mpé mayéle esengéli kosála té moto akóla na ndéngé nyónso mpé atósa malámu mpenzá makokí mpé bonsómí ya ntína na moto. Yangó esengéli komema boyókani, bobóto, bolingo káti ya bikólo mpé mangómbá ya bato oyo lomposo mpé boyambi ekeseni; yangó mpé esengéli kobongisa misálá ya Lisangá ya Bikólo ya Molóngó mpô na bobáteli kímýá.

3. Babóti bazalí na likokí ya yambo, ya boponi ndéngé ya matéya esengéli kopésama na băna na bangó.

ETÉNI YA 27

1. Moto nyónso azalí na likokí ya kotíya mabóko ndéngé alingí na misálá ya bokólísi bwányá ya lingómbá, kopésela na nkoti, mpé kotíya mabóko na botómboli nzébi mpé bolámu ya yangó.

2. Moto nyónso azalí na likokí 'te matómba ya misálá ya yě ya nzébi, ya bokómi mpé ya nkoti ebátelama.

ETÉNI YA 28

Moto nyónso azalí na likokí 'te káti ya bato mpé bikólo, nyónso ebóngá mpô te makokí mpé bonsómí oyo ekomámí káti ya Lisakoli oyo elóna.

ETÉNI YA 29

1. Moto azalí na mikúmba epái ya lingómbá oyo ekopésá yě eposá ya bokólísi bomoto na yě na ndéngé elongobani.

2. Moto nyónso, na botálaka makokí mpé bonsómí na yě, asengéli kosála sé mikúmba oyo eyébání na mobéko sé mpô 'te bayéba mpé bakúmisa maloki mpé bonsómí ya baníngá, mpé mpô na kotósa mibéko ya sémbo ya ezalela kímýá ya bato mpé bozali malámu káti ya lingómbá ya boyángeli lisangá.

3. Makokí mpé bonsómí yangó makokí, atâ moké têt, kozala esóngó na maséngi ya Lisangá ya Bikólo ya Molóngó.

ETÉNI YA 30

Mobéko atá mókó té ya Lisangá óyo ekokí kozala mpô na Léta, na lisangá ya bato, tó na moto, likokí ya kosála likambo óyo ekonyata makokí mpé bonsómí áwa.
